

การพัฒนาการบริหารงานความสัมพันธ์ระหว่างโรงเรียนกับชุมชนของ
โรงเรียนดงพญูสงเคราะห์ สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษากาฬสินธุ์ เขต 1
The Development of School and Community Relationship Management,
Dongphayungsongkroh School Under Kalasin Primary
Educational Service Area Office 1

ARTICLE INFO

Article history:

Received 17 February 2024

Revised 11 June 2024

Accepted 13 August 2024

Available Online 29 August 2024

ยุธยา ภูหงษ์ทอง^{1*}, คมสันที ขจรปัญญาไพศาล² และ สุพจน์ ดวงเนตร³

Yuthaya Phuhongthong^{1*}, Komsan Khajornpanyapaian², Supot Duangnet³

ABSTRACT

The objectives of this research were 1) to study the problems of the relations between the school and the community management, Dong Phayungsongkroh school under the kalasin primary educational service area office 1, 2) study the guidances of the school relationship, 3) study the results of the school and the community relationship management. The target group consisted of 6 co-researchers, key contributors, and 19 informants which using the principles of action research based on the conceptual framework of Kemmis and McTaggart as an implementation process. Observation and reflection research tools were a meeting minutes and an interview form. The research data analysis used the content analysis and presented data descriptively.

The results of the research were as follows: 1. The results of the study on the management problems found that there was not the community service, public relations; school personnel focus on teaching and therefore there was not provide full services. Supplies was not readily available for community. There was not enough budget to support community services. Some community groups did not aware the importance of engaging with their children, especially in regard to behavioral problems solving which was largely given to the responsible teachers. The school representatives had attended some community events. Some teachers did not attend their community activities. Teachers were stuck with the main tasks of organizing instruction, and there was not assignments or instructions to perform public relations tasks that mediate the school with the community. 2. The guidelines for relationships development consisted of 4 development approaches, which were as follows: 1) participatory workshop, 2) teamwork 3) academic

¹ หลักสูตรครุศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชาการบริหารการศึกษา คณะศึกษาศาสตร์และนวัตกรรมการศึกษา มหาวิทยาลัยกาฬสินธุ์ ประเทศไทย
M.Ed. (Educational Administration), Faculty of Education and Educational Innovation, Kalasin University, Thailand.

² ผู้ช่วยศาสตราจารย์ คณะศึกษาศาสตร์และนวัตกรรมการศึกษา มหาวิทยาลัยกาฬสินธุ์ ประเทศไทย
Assistant Professor, Faculty of Education and Educational Innovation, Kalasin University, Thailand.

³ อาจารย์ คณะศึกษาศาสตร์และนวัตกรรมการศึกษา มหาวิทยาลัยกาฬสินธุ์ ประเทศไทย
Lecturer, Faculty of Education and Educational Innovation, Kalasin University, Thailand.

*Corresponding author; e-Mail address: yutthaya.1497@gmail.com

trip, and 4) co-development supervision. 3. According to the results of the relationship management after the school used the relationship development plan in various aspects, found that the strengthen policies was determined to facilitate and service the people in communities, these facilitated the people. There was specified the responsible staffs, readiness all facilities, the Basic Education Commission Community Assistance Board committees and students' parents participated the school meetings, there was a good communication, so they collaborated the school policies to develop the students, there was a better and obvious public relation to the communities, the people in communities awared and participated the school activities.

KEYWORDS: RELATIONSHIP / SCHOOL AND COMMUNITY

บทคัดย่อ

การวิจัยในครั้งนี้มีวัตถุประสงค์เพื่อ 1) ศึกษาปัญหาการบริหารงานความสัมพันธ์ระหว่างโรงเรียนกับชุมชนของโรงเรียนดงพญาสงเคราะห์ สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษากาฬสินธุ์ เขต 1 2) ศึกษาแนวทางการพัฒนาการบริหารงานสร้างความสัมพันธ์ระหว่างโรงเรียนกับชุมชน และ 3) ศึกษาผลการพัฒนาการบริหารงานสร้างความสัมพันธ์ระหว่างโรงเรียนกับชุมชน กลุ่มเป้าหมายประกอบด้วย ผู้วิจัย ผู้ร่วมวิจัย และผู้ให้ข้อมูลสำคัญ จำนวน 6 คน กลุ่มผู้ให้ข้อมูล จำนวน 19 คน โดยใช้หลักการวิจัยเชิงปฏิบัติการตามกรอบแนวคิดของ Kemmis และ McTaggart มาเป็นกระบวนการดำเนินการ ประกอบด้วย 4 ขั้นตอน ได้แก่ การวางแผนการปฏิบัติ การสังเกต และการสะท้อนผล เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย ได้แก่ แบบบันทึกการประชุมย่อย และแบบสัมภาษณ์ วิเคราะห์ข้อมูลโดยใช้การวิเคราะห์เนื้อหา และเสนอข้อมูลเชิงพรรณนาวิเคราะห์

ผลการวิจัยพบว่า 1. ด้านการเสริมสร้างความสัมพันธ์กับชุมชนและหน่วยงานอื่น ๆ โรงเรียนยังขาดแผนการดำเนินงานที่เอื้อให้เกิดความสัมพันธ์กับชุมชน ชุมชนยังไม่มีส่วนร่วมในการวางแผนและกำหนดกิจกรรมร่วมกัน การประชาสัมพันธ์ไม่เป็นระบบ ขาดความต่อเนื่อง และปัญหาของเครื่องมือสื่อสารต่าง ๆ รวมถึงการประชาสัมพันธ์ผ่านเอกสาร การบริการชุมชนไม่มีการกำหนดเวลาและแผนการบริการที่ไม่ชัดเจนทำให้ประชาชนเกิดการสับสนในการรับบริการ มีการเปลี่ยนแปลงคนรับผิดชอบงานบ่อยครั้ง ทำให้ชุมชนไม่สะดวกในการรับบริการ และปัญหาความไม่พร้อมของอุปกรณ์ คณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐานและผู้ปกครองบางคนติดภารกิจหลักและฝากให้คนอื่นมาประชุมแทน การสื่อสารจึงไม่ครบถ้วนทำให้การสร้างความร่วมมือในด้านการพัฒนานักเรียนจึงได้ผลยังไม่เป็นที่พอใจ การช่วยเหลือจากชุมชน การประชาสัมพันธ์ยังไม่ทั่วถึงและกระทำในเวลากระชั้นชิด การให้ความร่วมมือของผู้ปกครองบางกลุ่มยังไม่เห็นความสำคัญของการให้ความร่วมมือ ผู้ปกครองขาดการตระหนักร่วมกัน 2. แนวทางการพัฒนาการบริหารงานสร้างความสัมพันธ์ระหว่างโรงเรียนกับชุมชนของโรงเรียนดงพญาสงเคราะห์ ใช้แนวทางการพัฒนา 4 แนวทาง ประกอบด้วย 1) การประชุมปฏิบัติการอย่างมีส่วนร่วม 2) การสร้างทีมงาน 3) การศึกษาดูงาน และ 4) การนิเทศแบบร่วมพัฒนา 3. ผลการพัฒนาการบริหารงานสร้างความสัมพันธ์ระหว่างโรงเรียนกับชุมชนของโรงเรียนดงพญาสงเคราะห์ พบว่า หลังจากการพัฒนาการเสริมสร้างความสัมพันธ์กับชุมชนและหน่วยงานอื่น ๆ มีแผนการดำเนินงานที่เอื้อให้เกิดความสัมพันธ์กับชุมชนที่ชัดเจน มีส่วนร่วมของชุมชนในการวางแผนและกำหนดกิจกรรมร่วมกัน การประชาสัมพันธ์เป็นระบบและมีความต่อเนื่อง และปัญหาของเครื่องมือสื่อสารต่าง ๆ พบน้อยลง มีการประชาสัมพันธ์ผ่านเอกสาร มีแผนการบริการที่ชัดเจน สะดวกต่อผู้รับบริการ มีการกำหนดคนรับผิดชอบที่ชัดเจน มีการเตรียมความพร้อมของอุปกรณ์ คณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐานและผู้ปกครองให้ความร่วมมือในการประชุมมากขึ้น มีการสื่อสารที่ชัดเจน ครบถ้วนทำให้เกิดความร่วมมือในด้านการพัฒนานักเรียน การช่วยเหลือจากชุมชน มีการประชาสัมพันธ์อย่างทั่วถึง ผู้ปกครองตระหนักถึงความสำคัญของการให้ความร่วมมือ และให้ความร่วมมือดีขึ้นกว่าก่อนการพัฒนา

คำสำคัญ: ความสัมพันธ์ / โรงเรียนกับชุมชน

บทนำ

การศึกษาของประชาชนในประเทศ ถือเป็นปัจจัยพื้นฐานที่มีความสำคัญในการพัฒนาประเทศชาติ รัฐบาลได้ใช้การศึกษาเป็นเครื่องมือในการพัฒนาคน โดยกระทรวงศึกษาธิการ ได้มีนโยบายในการปฏิรูปการศึกษา โดยเน้นการจัดการศึกษาให้ทั่วถึงทุกระดับทั้งในเมืองและเขตชนบท โดยได้ประกาศใช้พระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ พุทธศักราช 2542 และที่แก้ไขเพิ่มเติม (ฉบับที่ 2) พุทธศักราช 2545 มาตรา 8 และมาตรา 9 ได้คำนึงถึงหลักการกระจายอำนาจหน้าที่ในแต่ละระดับองค์กรที่มีหน้าที่ในการบริหารการศึกษา คือ ส่วนกลาง ส่วนท้องถิ่นและสถานศึกษา โดยเฉพาะการกำหนดอำนาจหน้าที่ในส่วนกลางเพียงกำหนดนโยบายและแผนการสนับสนุนส่งเสริมทรัพยากรการศึกษา การติดตามประเมินผลและควบคุมคุณภาพและมาตรฐานการศึกษา มาตรา 39 กำหนดให้กระทรวงศึกษาธิการกระจายอำนาจและจัดการศึกษาด้านวิชาการ ด้านงบประมาณ ด้านการบริหารงานบุคคล และด้านการบริหารทั่วไป ไปยังสำนักงานการศึกษา ศาสนาและวัฒนธรรม เขตพื้นที่การศึกษาและสถานศึกษาโดยตรง หลักการให้ประชาชนและสังคมเข้ามามีส่วนร่วมในการจัดการศึกษา ให้เป็นไปเพื่อประชาชนทั้งหมด ทุกเพศ ทุกวัยและทุกสถานะทางสังคม ตลอดจนหลักของการตรวจสอบและถ่วงดุลทางการศึกษา เพื่อให้การจัดการศึกษาเป็นไปอย่างมีประสิทธิภาพ มีคุณภาพและมีมาตรฐานสากลทุกระดับการศึกษา (สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน, 2559)

จากการศึกษาถึงความสัมพันธ์ระหว่างโรงเรียนกับชุมชนของสำนักงานเลขาธิการสภาการศึกษา (2563) พบว่า ผู้ปกครองของนักเรียนในเขตเทศบาลส่วนใหญ่มีฐานะทางเศรษฐกิจไม่ดี คุณภาพของนักเรียนส่วนหนึ่งมาจากการดูแลเอาใจใส่ของผู้ปกครองโดยพบว่าผู้ปกครองที่อยู่ในเขตเทศบาลมีฐานะทางเศรษฐกิจไม่ดี บางคนมีอาชีพด้านการเกษตรบางคนมีอาชีพรับจ้าง บางคนต้องโยกย้ายเพื่อรับจ้างตามโรงงานอุตสาหกรรม และต้องทิ้ง ปู่ ย่า ตา ยาย เลี้ยงดูบุตรหลานแทน ซึ่งไม่มีเวลาดูแลเอาใจใส่ในเรื่องการศึกษาเล่าเรียนของบุตรหลาน รวมทั้งในบางครั้งไม่มีโอกาสในการให้ความร่วมมือกับทางโรงเรียนในการประชุมผู้ปกครอง หรือการติดต่อประสานงานกับทางโรงเรียน ทำให้ภาระการดูแลนักเรียนเป็นของโรงเรียนเป็นส่วนใหญ่

จะเห็นได้ว่าการดำเนินงานความสัมพันธ์กับชุมชน เป็นภารกิจที่ต้องอาศัยความร่วมมือจากหลายฝ่าย ได้แก่ ผู้บริหาร คณะครู ผู้ปกครองนักเรียน ผู้นำชุมชนและคณะกรรมการสถานศึกษาขั้นพื้นฐานที่อาศัยในชุมชนนั้น ๆ เพราะเป็นตัวแทนของชุมชนซึ่งทราบสภาพปัญหา ความต้องการต่าง ๆ ของชุมชนเป็นอย่างดี กระบวนการบริหารโรงเรียนที่เปิดโอกาสให้ชุมชนเข้ามามีส่วนร่วมจะทำให้ชุมชนกับโรงเรียนมีความเกื้อกูลเอื้อประโยชน์ซึ่งกันและกันมากยิ่งขึ้น ในข้อเสนอการปฏิรูปการศึกษาในทศวรรษที่สอง (พ.ศ. 2552-2561) ที่คณะรัฐมนตรีให้ความเห็นชอบ เมื่อ 18 สิงหาคม 2552 ได้กำหนดให้มีการปฏิรูปการศึกษาและการเรียนรู้ทั้งระบบ ให้พิจารณากระบวนการศึกษาและการเรียนรู้ในฐานะที่เป็นส่วนหนึ่งของระบบการศึกษาของประเทศ ซึ่งต้องเชื่อมโยงกับการพัฒนาระบบอื่น ทั้งด้านเศรษฐกิจ สังคมเกษตรกรรม สาธารณสุข การจ้างงานและได้กำหนดเป้าหมาย สำคัญประการหนึ่งให้ส่งเสริมการมีส่วนร่วมของทุกภาคส่วนของสังคมในการบริหารและการจัดการศึกษา โดยเพิ่มบทบาทของผู้ที่อยู่ภายนอกกระบวนการศึกษาด้วย เพื่อพัฒนาผู้เรียนเป็นสำคัญ และให้คนไทย ได้เรียนรู้ตลอดชีวิตอย่างมีคุณภาพ โดยได้กำหนดประเด็นสำคัญ ของระบบการศึกษาและระบบการเรียนรู้ที่ต้องการปฏิรูปอย่างเร่งด่วน 4 ประการหลักได้แก่ การพัฒนาคุณภาพคนไทยยุคใหม่ การพัฒนาครูยุคใหม่ การพัฒนาสถานศึกษาและแหล่งเรียนรู้ใหม่ ซึ่งจะนำไปสู่การพัฒนาระบบการบริหารจัดการเพื่อส่งเสริมสนับสนุนการมีส่วนร่วมของประชาชน ภาคเอกชนและทุกภาคส่วนในการจัดการศึกษาและการสนับสนุนการศึกษาและเรียนรู้ให้มากขึ้น เพื่อให้บุคคลและครอบครัว ชุมชน องค์กรชุมชน องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น เอกชน องค์กรเอกชน องค์กรวิชาชีพ สถาบันศาสนา สถานประกอบการ และสถาบันการศึกษา ตลอดจนส่งเสริมบทบาทขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น (อปท.) ให้เข้ามามีส่วนร่วมจัดและสนับสนุนการศึกษามากขึ้น (สำนักงานเลขาธิการสภาการศึกษา, 2552) และสำนักงานคณะกรรมการสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน ได้กำหนดบทบาท หน้าที่ของคณะกรรมการสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน สรุปดังนี้ 1) ให้ความเห็น ข้อเสนอแนะ ให้คำปรึกษา เพื่อการจัดทำนโยบายและแผนพัฒนาการศึกษา 2) ให้ความเห็น ข้อเสนอแนะ ในการปรับปรุง คุณภาพการศึกษาและกิจกรรมของสถานศึกษา 3) ให้ความเห็น ข้อเสนอแนะ ประสาน ส่งเสริม สนับสนุนการระดมทรัพยากรเพื่อการศึกษา 4) ให้ความเห็น ข้อเสนอแนะ ให้คำปรึกษา ในการออกระเบียบข้อบังคับ ฯลฯ เพื่อดำเนินงานของสถานศึกษา และ 5) ให้ความเห็นชอบ ข้อเสนอแนะ ให้คำปรึกษา เพื่อเสริมสร้างความเข้มแข็งของชุมชน (สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน, 2562)

โรงเรียนดงพญาสงคราม สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษากาฬสินธุ์ เขต 1 จัดการเรียนการสอน ตั้งแต่ระดับอนุบาลจนถึงระดับมัธยมศึกษาปีที่ 3 ปีการศึกษา 2565 มีจำนวนนักเรียน 341 คน ผู้ปกครองมีการประกอบอาชีพ

ที่หลากหลาย เช่น การทำการเกษตร ทำไร่-ทำนา ไร่ข้าง ไร่ราชกร เป็นสถาบันที่มีความใกล้ชิดกับชุมชนมาก การสร้างความสัมพันธ์อันดีกับชุมชนจึงเป็นสิ่งสำคัญประการหนึ่งในการดำเนินงานของโรงเรียน การดำเนินการสร้างความสัมพันธ์ระหว่างโรงเรียนและชุมชน โดยทั่วไปมีลักษณะที่ยังมิได้ปฏิบัติงานด้านนี้อย่างจริงจังและกว้างขวาง ให้ครอบคลุมกิจกรรมการดำเนินการสร้างความสัมพันธ์ การประชาสัมพันธ์การให้บริการ และการเข้าร่วมกับชุมชน การดำเนินการสร้างความสัมพันธ์ระหว่างโรงเรียนกับชุมชนยังไม่เป็นระบบ (โรงเรียนดงพญาสงเคราะห์, 2565)

จากสภาพปัญหาที่เกิดขึ้นดังกล่าว ทำให้ผู้วิจัยมีความสนใจที่จะศึกษาการพัฒนาการบริหารงานสร้างความสัมพันธ์ระหว่างโรงเรียนกับชุมชนของโรงเรียนดงพญาสงเคราะห์ สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษากาฬสินธุ์ เขต 1 ทั้งนี้ เพื่อเป็นแนวทางในการปรับปรุง พัฒนาคุณภาพของครูผู้สอน ในการที่จะกำหนดยุทธศาสตร์และวางแผนการสร้างความสัมพันธ์ของโรงเรียนกับชุมชนให้มีประสิทธิภาพและประสิทธิผลต่อไป

วัตถุประสงค์

1. เพื่อศึกษาปัญหาการบริหารงานความสัมพันธ์ระหว่างโรงเรียนกับชุมชนของโรงเรียนดงพญาสงเคราะห์ สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษากาฬสินธุ์ เขต 1
2. เพื่อศึกษาแนวทางการพัฒนาการบริหารงานสร้างความสัมพันธ์ระหว่างโรงเรียนกับชุมชนของโรงเรียนดงพญาสงเคราะห์ สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษากาฬสินธุ์ เขต 1
3. เพื่อศึกษาผลการพัฒนาการบริหารงานสร้างความสัมพันธ์ระหว่างโรงเรียนกับชุมชนของโรงเรียนดงพญาสงเคราะห์ สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษากาฬสินธุ์ เขต 1

วิธีการวิจัย

การวิจัยครั้งนี้ใช้หลักของการวิจัยเชิงปฏิบัติการ (Action Research) โดยใช้กระบวนการทำงานที่เป็นวงจร PAOR ตามแนวคิดของ Kemmis และ McTaggart เพื่อพัฒนาการบริหารงานสร้างความสัมพันธ์ระหว่างโรงเรียนกับชุมชนของโรงเรียนดงพญาสงเคราะห์ ซึ่งแต่ละวงรอบประกอบด้วยการวางแผน (Planning) การลงมือปฏิบัติตามแผน (Action) การสังเกตเก็บรวบรวมข้อมูล (Observation) และการสะท้อนผล (Reflection)

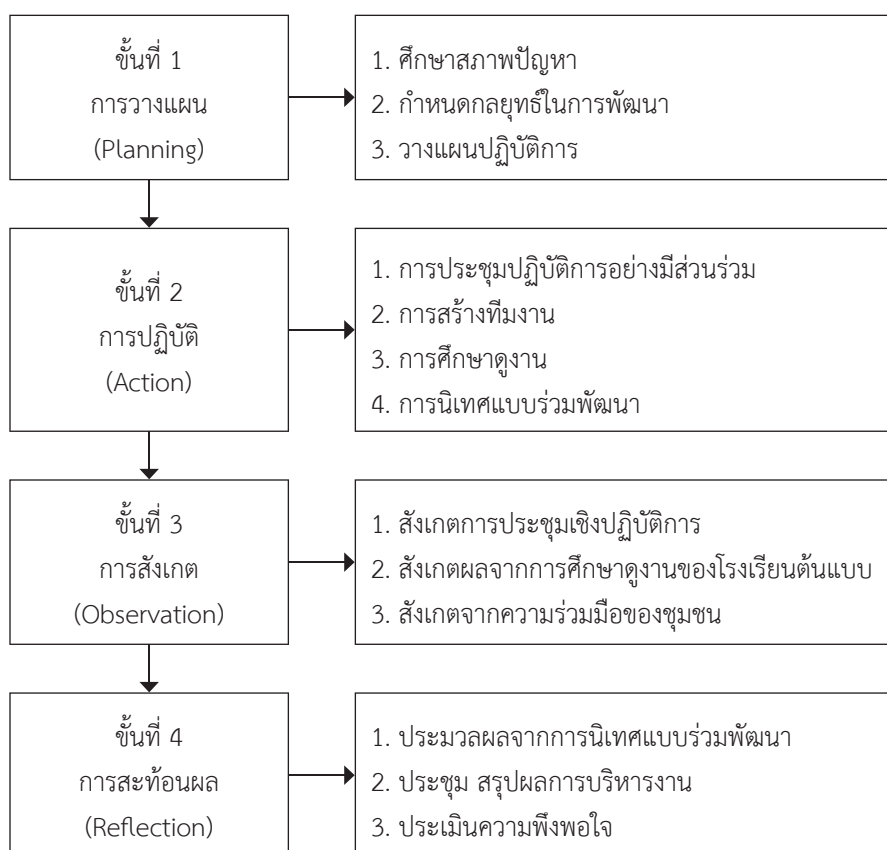
ขอบเขตด้านเป้าหมาย ได้มาโดยการเลือกแบบเจาะจง (Purposive Sampling) ประกอบด้วย ผู้วิจัย จำนวน 1 คน ผู้ร่วมวิจัย ได้แก่ ผู้อำนวยการโรงเรียน และรองผู้อำนวยการโรงเรียน จำนวน 2 คน ครูผู้สอน จำนวน 3 คน ผู้ให้ข้อมูล ได้แก่ คณะกรรมการสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน จำนวน 14 คน ผู้นำชุมชน จำนวน 5 คน

ขอบเขตด้านเนื้อหา ในการวิจัยผู้วิจัยได้ดำเนินการพัฒนาการบริหารงานสร้างความสัมพันธ์ระหว่างโรงเรียนกับชุมชนของโรงเรียนดงพญาสงเคราะห์ สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษากาฬสินธุ์ เขต 1 ตามกรอบงานการสร้างความสัมพันธ์กับชุมชน ของสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน (2552) ดังนี้ 1) การเสริมสร้างความสัมพันธ์กับชุมชนและหน่วยงานอื่น ๆ 2) การประชาสัมพันธ์ 3) การบริการชุมชน 4) บทบาทของคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน 5) การช่วยเหลือจากชุมชน

กลยุทธ์การพัฒนา ประกอบด้วย 1) การประชุมปฏิบัติการอย่างมีส่วนร่วม 2) การสร้างทีมงาน 3) การศึกษาดูงาน และ 4) การนิเทศแบบร่วมพัฒนา เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัยได้แก่ แบบบันทึกการประชุมย่อย จำนวน 3 ฉบับ แบบสัมภาษณ์ จำนวน 1 ฉบับ แบบสังเกต แบบประเมินความพึงพอใจ การวิเคราะห์ข้อมูลโดยการหาค่าเฉลี่ย ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน และการวิเคราะห์เชิงเนื้อหา

กรอบแนวคิด

ในการทำวิจัยครั้งนี้ ผู้วิจัยได้ศึกษาจากเอกสาร แนวคิด ทฤษฎี และงานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับการพัฒนาการบริหารงานความสัมพันธ์ระหว่างโรงเรียนกับชุมชน ซึ่งผู้วิจัยได้รวบรวมและสังเคราะห์เป็นกรอบแนวคิดการวิจัย ดังนี้

การเก็บรวบรวมข้อมูล

ผู้วิจัยดำเนินการเก็บรวบรวมข้อมูลในการวิจัย การพัฒนาการบริหาร งานความสัมพันธ์ระหว่างโรงเรียนกับชุมชน ของโรงเรียนดงพญาสงเคราะห์ สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษากาฬสินธุ์ เขต 1 ดังนี้

1. ระยะเวลาดำเนินการตั้งแต่วันที่ 15 มิถุนายน พ.ศ. 2566 ถึงวันที่ 30 กันยายน พ.ศ. 2566
2. การศึกษาปัญหาการบริหารงานความสัมพันธ์ระหว่างโรงเรียนกับชุมชนของโรงเรียนดงพญาสงเคราะห์ เก็บข้อมูลจากการสัมภาษณ์ผู้ร่วมวิจัยเกี่ยวกับปัญหาความสัมพันธ์กับชุมชน

3. การจัดกิจกรรมการพัฒนาการบริหารงานความสัมพันธ์ระหว่างโรงเรียนกับชุมชน

3.1 การประชุมเชิงปฏิบัติการ เก็บรวบรวมข้อมูลจากการสังเกตก่อนและหลังการประชุมเชิงปฏิบัติการ การสัมภาษณ์ผู้ร่วมวิจัยหลังการประชุมเชิงปฏิบัติการ

3.2 การศึกษาดูงานโรงเรียนต้นแบบ เก็บรวบรวมข้อมูลจากการสัมภาษณ์ครู และการสังเกตเกี่ยวกับกิจกรรมต่าง ๆ ของบุคลากรโรงเรียนต้นแบบคือโรงเรียนชุมชนนาจารย์วิทยา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษากาฬสินธุ์ เขต 1

3.3 การพัฒนาการบริหารงานความสัมพันธ์ระหว่างโรงเรียนกับชุมชนครอบคลุมขอบข่ายงาน 5 งาน ดังนี้
1) การเสริมสร้างความสัมพันธ์กับชุมชนและหน่วยงานอื่น ๆ 2) การประชาสัมพันธ์ 3) การบริการชุมชน 4) บทบาทของคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน 5) การช่วยเหลือจากชุมชน

3.4 การนิเทศติดตามผลการพัฒนาการบริหารงานความสัมพันธ์ระหว่างโรงเรียนกับชุมชนของโรงเรียนดงพญาสงเคราะห์ สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษากาฬสินธุ์ เขต 1 ได้เก็บรวบรวมข้อมูลจากการสังเกตการจัดกิจกรรมความสม่ำเสมอในการเข้าร่วมกิจกรรม การพัฒนาการบริหารงานความสัมพันธ์ระหว่างโรงเรียนกับชุมชน การสัมภาษณ์ครูซึ่งเป็นผู้ร่วมวิจัย หลังเข้าร่วมประชุมเชิงปฏิบัติการ การสัมภาษณ์ กลุ่มผู้ให้ข้อมูล ผู้ปกครองนักเรียนเกี่ยวกับการเข้าร่วมกิจกรรม การพัฒนาการบริหารงานความสัมพันธ์ระหว่างโรงเรียนกับชุมชน

3.5 การประเมินผลการพัฒนาการบริหารงานความสัมพันธ์ระหว่างโรงเรียนกับชุมชนซึ่งเป็นผู้ร่วมวิจัย และกลุ่มผู้ให้ข้อมูล

3.6 นำผลการศึกษาไปหาข้อสรุปที่พึงพอใจและปรับปรุงเป็นข้อมูลในการพัฒนาการบริหารงานความสัมพันธ์ระหว่างโรงเรียนกับชุมชน

3.7 สรุปผลการวิจัยและเขียนรายงาน

เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย

เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย การพัฒนาการบริหารงานความสัมพันธ์ระหว่างโรงเรียนกับชุมชนของโรงเรียนดงพญาสงคราม สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษากาฬสินธุ์ เขต 1 มีดังนี้

1. ประเภทของเครื่องมือที่ใช้ในการเก็บรวบรวมข้อมูลในการวิจัยครั้งนี้มี 2 ประเภทคือ

1.1 แบบบันทึกการประชุมกลุ่มย่อย จำนวน 3 ฉบับ

1.2 แบบสัมภาษณ์ จำนวน 1 ฉบับ

1.3 แบบสังเกต

1.4 แบบประเมินความพึงพอใจ

2. ลักษณะของเครื่องมือ

2.1 แบบบันทึกการประชุมกลุ่มย่อย มีจำนวน 3 ฉบับ

2.1.1 ฉบับที่ 1 วิเคราะห์การประชุมกลุ่มปัญหาการบริหารงานความสัมพันธ์ระหว่างโรงเรียนกับชุมชนของโรงเรียนดงพญาสงคราม

2.1.2 ฉบับที่ 2 วิเคราะห์ รับฟังความคิดเห็น นำเสนอแนะในการพัฒนา

2.1.3 ฉบับที่ 3 วิเคราะห์ รับฟังความคิดเห็น นำเสนอผลการพัฒนาการบริหารงานความสัมพันธ์ระหว่างโรงเรียนกับชุมชนของโรงเรียนดงพญาสงคราม

2.2 แบบสัมภาษณ์ จำนวน 1 ฉบับ

ใช้สัมภาษณ์ปัญหาการบริหารงานความสัมพันธ์ระหว่างโรงเรียนกับชุมชนของโรงเรียนดงพญาสงคราม

2.3 แบบสังเกต ใช้สังเกตตั้งแต่การประชุมเชิงปฏิบัติการและการศึกษาดูงาน และพฤติกรรมการทำงานกับชุมชน

2.4 แบบสอบถามความพึงพอใจกลุ่มผู้ร่วมวิจัยและกลุ่มผู้ให้ข้อมูลเกี่ยวกับการศึกษาดูงานโรงเรียนต้นแบบสอบถามความพึงพอใจเกี่ยวกับการประชุมเชิงปฏิบัติการเกี่ยวกับการพัฒนาการบริหารงานความสัมพันธ์กับชุมชน สอบถามความพึงพอใจจากกลุ่ม ผู้ร่วมวิจัย และผู้ให้ข้อมูล ในการพัฒนาการดำเนินงานความสัมพันธ์กับชุมชน โรงเรียนดงพญาสงคราม

2.5 แบบบันทึกการนิเทศติดตามและประเมินผล การดำเนินงานสร้างความสัมพันธ์กับชุมชน

การเก็บรวบรวมข้อมูล

ผู้วิจัยดำเนินการเก็บรวบรวมข้อมูลในการวิจัย การพัฒนาการบริหาร งานความสัมพันธ์ระหว่างโรงเรียนกับชุมชนของโรงเรียนดงพญาสงคราม สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษากาฬสินธุ์ เขต 1 ดังนี้

1. ระยะเวลาดำเนินการตั้งแต่วันที่ 15 มิถุนายน พ.ศ. 2566 ถึงวันที่ 30 กันยายน พ.ศ. 2566

2. การศึกษาปัญหาการบริหารงานความสัมพันธ์ระหว่างโรงเรียนกับชุมชนของโรงเรียนดงพญาสงคราม เก็บข้อมูลจากการสัมภาษณ์ผู้ร่วมวิจัยเกี่ยวกับปัญหาความสัมพันธ์กับชุมชน

3. การจัดกิจกรรมการพัฒนาการบริหารงานความสัมพันธ์ระหว่างโรงเรียนกับชุมชน

3.1 การประชุมเชิงปฏิบัติการ เก็บรวบรวมข้อมูลจากการสังเกตก่อนและหลังการประชุมเชิงปฏิบัติการการสัมภาษณ์ผู้ร่วมวิจัยหลังการประชุมเชิงปฏิบัติการ

3.2 การศึกษาดูงานโรงเรียนต้นแบบ เก็บรวบรวมข้อมูลจากการสัมภาษณ์ครู และการสังเกตเกี่ยวกับกิจกรรมต่าง ๆ ของบุคลากรโรงเรียนต้นแบบคือโรงเรียนชุมชนนาจารย์วิทยา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษากาฬสินธุ์ เขต 1

3.3 การพัฒนาการบริหารงานความสัมพันธ์ระหว่างโรงเรียนกับชุมชนครอบคลุมขอบข่ายงาน 5 งาน ดังนี้
1) การเสริมสร้างความสัมพันธ์กับชุมชนและหน่วยงานอื่น ๆ 2) การประชาสัมพันธ์ 3) การบริการชุมชน 4) บทบาทของคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน 5) การช่วยเหลือจากชุมชน

3.4 การนิเทศติดตามผลการพัฒนาการบริหารงานความสัมพันธ์ระหว่างโรงเรียนกับชุมชนของโรงเรียนดงพญาสงคราม สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษากาฬสินธุ์ เขต 1 ได้เก็บรวบรวมข้อมูลจากการสังเกตการจัดกิจกรรมความสม่ำเสมอในการเข้าร่วมกิจกรรม การพัฒนาการบริหารงานความสัมพันธ์ระหว่างโรงเรียนกับชุมชน การสัมภาษณ์ครูซึ่งเป็นผู้ร่วมวิจัย หลังเข้าร่วมประชุมเชิงปฏิบัติการ การสัมภาษณ์ กลุ่มผู้ให้ข้อมูล ผู้ปกครองนักเรียนเกี่ยวกับการเข้าร่วมกิจกรรมการพัฒนาการบริหารงานความสัมพันธ์ระหว่างโรงเรียนกับชุมชน

3.5 การประเมินผลการพัฒนาการบริหารงานความสัมพันธ์ระหว่างโรงเรียนกับชุมชนครูซึ่งเป็นผู้ร่วมวิจัย และกลุ่มผู้ให้ข้อมูล

3.6 นำผลการศึกษาไปหาข้อสรุปที่พึงพอใจและปรับปรุงเป็นข้อมูลในการพัฒนาการบริหารงานความสัมพันธ์ระหว่างโรงเรียนกับชุมชน

3.7 สรุปผลการวิจัยและวิเคราะห์ผล

การจัดกระทำข้อมูลและการวิเคราะห์ข้อมูล

ในการวิจัยครั้งนี้ ผู้วิจัยดำเนินการจัดกระทำข้อมูลและการวิเคราะห์ข้อมูลเพื่อการพัฒนาการบริหารงานความสัมพันธ์ระหว่างโรงเรียนกับชุมชนของโรงเรียนดงพญาสงคราม สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษากาฬสินธุ์ เขต 1 ดังนี้

1. การจัดกระทำข้อมูล ผู้วิจัยมีขั้นตอนการจัดกระทำข้อมูลดังนี้ ข้อมูลเชิงคุณภาพ นำข้อมูลที่ได้จากการสรุปการศึกษาเอกสาร การบันทึกการประชุมกลุ่มย่อย การสัมภาษณ์และแบบสะท้อนผลการพัฒนาแล้วรวบรวมเป็นหมวดหมู่รวมประเด็นที่เหมือนกันเข้าด้วยกันและแยกประเด็นที่มีความแตกต่างกัน แยกประเภทเพื่อนำไปวิเคราะห์ข้อมูล นำข้อมูลที่เก็บรวบรวมได้มาเรียบเรียงเชิงพรรณนา

2. การวิเคราะห์ข้อมูล ผู้วิจัยมีขั้นตอนการวิเคราะห์ข้อมูล ดังนี้ ข้อมูลเชิงคุณภาพ นำมาวิเคราะห์เชิงคุณภาพโดยนำข้อมูลที่ได้จากการสรุปการศึกษาเอกสาร การบันทึกการประชุมกลุ่มย่อย การสัมภาษณ์ และแบบสะท้อนผลการพัฒนาจากแบบสรุปการศึกษาเอกสารการบันทึกการประชุมกลุ่มย่อย การสัมภาษณ์ และแบบสะท้อนผลการพัฒนา แล้วรวบรวมเป็นหมวดหมู่ รวมประเด็นที่เหมือนกันเข้าด้วยกันและแยกประเด็นที่มีความแตกต่างกัน แยกประเภทเพื่อนำไปอภิปรายผลให้ข้อเสนอแนะ วิเคราะห์ข้อมูลโดยใช้การวิเคราะห์เนื้อหา และเสนอข้อมูลเชิงพรรณนาวิเคราะห์

ผลการวิจัย

1. ผลการศึกษาปัญหาการบริหารงานความสัมพันธ์ระหว่างโรงเรียนกับชุมชนของโรงเรียนดงพญาสงคราม สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษากาฬสินธุ์ เขต 1 พบว่า 1.1) การเสริมสร้างความสัมพันธ์กับชุมชนและหน่วยงานอื่น ๆ ได้ข้อสรุปว่าขาดแผนการดำเนินงานที่เอื้อให้เกิดความสัมพันธ์กับชุมชน ขาดการให้ชุมชนเข้ามามีส่วนร่วมในการวางแผนและกำหนดกิจกรรมร่วมกัน 1.2) การประชาสัมพันธ์ ได้ข้อสรุปว่า การประชาสัมพันธ์ไม่เป็นระบบขาดความต่อเนื่อง และปัญหาของเครื่องมือสื่อสารต่าง ๆ รวมถึงการประชาสัมพันธ์ผ่านเอกสาร 1.3) การบริการชุมชน ได้ข้อสรุปว่าไม่มีการกำหนดเวลาการให้บริการ มีแผนการบริการที่ไม่ชัดเจนทำให้เกิดการสับสนในการรับบริการ มีการเปลี่ยนแปลงคนรับผิดชอบบ่อยทำให้ชุมชนไม่สะดวกในการรับบริการและความไม่พร้อมของอุปกรณ์ 1.4) บทบาทของคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน ได้ข้อสรุปว่าคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน และผู้ปกครองบางส่วนติดภารกิจหลักและฝากให้คนอื่นมาประชุมแทน การสื่อสารจึงไม่ครบถ้วนทำให้การสร้างความร่วมมือในด้านการพัฒนานักเรียน 1.5) การช่วยเหลือจากชุมชน ได้ข้อสรุปว่า การประชาสัมพันธ์ยังไม่ทั่วถึงและกระทำในเวลากระชั้นชิด การให้ความร่วมมือของผู้ปกครองบางกลุ่มยังไม่เห็นความสำคัญของการให้ความร่วมมือผู้ปกครองขาดการตระหนักร่วมกัน

2. แนวทางการพัฒนาการบริหารงานสร้างความสัมพันธ์ระหว่างโรงเรียนกับชุมชนของโรงเรียนดงพญาสงเคราะห์ สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษากาฬสินธุ์ เขต 1 ใช้แนวทางการพัฒนา 4 แนวทาง ประกอบด้วย 1) การประชุมปฏิบัติการอย่างมีส่วนร่วม 2) การสร้างทีมงาน 3) การศึกษาดูงาน 4) การนิเทศแบบร่วมพัฒนา

3. ผลการพัฒนาการบริหารงานสร้างความสัมพันธ์ระหว่างโรงเรียนกับชุมชนของโรงเรียนดงพญาสงเคราะห์ สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษากาฬสินธุ์ เขต 1 พบว่า หลังการพัฒนาการเสริมสร้างความสัมพันธ์กับชุมชนและหน่วยงานอื่น ๆ มีแผนการดำเนินงานที่เอื้อให้เกิดความสัมพันธ์กับชุมชนที่ชัดเจน มีส่วนร่วมของชุมชนในการวางแผนและกำหนดกิจกรรมร่วมกัน การประชาสัมพันธ์เป็นระบบและมีความต่อเนื่อง และปัญหาของเครื่องมือสื่อสารต่าง ๆ พบน้อยลง มีการประชาสัมพันธ์ผ่านเอกสาร มีแผนการบริการที่ชัดเจน สะดวกต่อผู้รับบริการมีการกำหนดคนรับผิดชอบที่ชัดเจน มีการเตรียมความพร้อมของอุปกรณ์ คณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน และผู้ปกครองให้ความร่วมมือในการประชุมมากขึ้น มีการสื่อสารที่ชัดเจน ครบถ้วนทำให้การเกิดความร่วมมือในด้านการพัฒนานักเรียน การช่วยเหลือจากชุมชน มีการประชาสัมพันธ์อย่างทั่วถึง ผู้ปกครองตระหนักถึงความสำคัญของการให้ความร่วมมือ และให้ความร่วมมือดีขึ้นกว่าก่อนการพัฒนา

4. ความพึงพอใจของผู้ร่วมวิจัยและผู้ให้ข้อมูล โดยการประเมินหลังการพัฒนาการบริหารงานความสัมพันธ์ระหว่างโรงเรียนกับชุมชนของโรงเรียนดงพญาสงเคราะห์ โดยรวมอยู่ในระดับมาก เมื่อพิจารณาารายด้าน พบว่า ทุกด้านมีค่าเฉลี่ยอยู่ในระดับมาก โดยเรียงลำดับค่าเฉลี่ยจากมากไปหาน้อย คือ ด้านการประชาสัมพันธ์ รองลงมาคือ ด้านการเสริมสร้างความสัมพันธ์กับชุมชนและหน่วยงานอื่น ๆ ด้านการช่วยเหลือจากชุมชน ด้านบทบาทของคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน และด้านการบริการชุมชน ตามลำดับ ผลปรากฏดังตารางที่ 1

ตารางที่ 1 ความพึงพอใจของผู้ร่วมวิจัยและผู้ให้ข้อมูล โดยการประเมินหลังการพัฒนาการบริหารงานความสัมพันธ์ระหว่างโรงเรียนกับชุมชนของโรงเรียนดงพญาสงเคราะห์ สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษากาฬสินธุ์ เขต 1 โดยรวม

ด้านที่	รายการประเมิน	ระดับความพึงพอใจ		แปลผล
		$\bar{X}$	S.D.	
1	ด้านการเสริมสร้างความสัมพันธ์กับชุมชนและหน่วยงานอื่น ๆ	3.87	0.51	มาก
2	ด้านการประชาสัมพันธ์	3.91	0.48	มาก
3	ด้านการบริการชุมชน	3.74	0.67	มาก
4	ด้านบทบาทของคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน	3.78	0.61	มาก
5	ด้านการช่วยเหลือจากชุมชน	3.85	0.51	มาก
รวมเฉลี่ย		3.82	0.47	มาก

อภิปรายผล

1. ผลการศึกษาปัญหาการบริหารงานความสัมพันธ์ระหว่างโรงเรียนกับชุมชนของโรงเรียนดงพญาสงเคราะห์ สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษากาฬสินธุ์ เขต 1 พบว่า 1.1) การเสริมสร้างความสัมพันธ์กับชุมชนและหน่วยงานอื่น ๆ ได้ข้อสรุปว่าขาดแผนการดำเนินงานที่เอื้อให้เกิดความสัมพันธ์กับชุมชน ขาดการให้ชุมชนเข้ามามีส่วนร่วมในการวางแผนและกำหนดกิจกรรมร่วมกัน 1.2) การประชาสัมพันธ์ ได้ข้อสรุปว่า การประชาสัมพันธ์ไม่เป็นระบบขาดความต่อเนื่อง และปัญหาของเครื่องมือสื่อสารต่าง ๆ รวมถึงการประชาสัมพันธ์ผ่านเอกสาร 1.3) การบริการชุมชน ได้ข้อสรุปว่าไม่มีการกำหนดเวลาการให้บริการ มีแผนการบริการที่ไม่ชัดเจนทำให้เกิดการสับสนในการรับบริการ มีการเปลี่ยนแปลงคนรับผิดชอบบ่อยทำให้ชุมชนไม่สะดวกในการรับบริการและความไม่พร้อมของอุปกรณ์ 1.4) บทบาทของคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน ได้ข้อสรุปว่าคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน และผู้ปกครองบางส่วนติดภารกิจหลักและฝากให้คนอื่นมาประชุมแทน การสื่อสารจึงไม่ครบถ้วนทำให้การสร้างความร่วมมือในด้านการพัฒนานักเรียน 1.5) การช่วยเหลือจากชุมชน ได้ข้อสรุปว่า การประชาสัมพันธ์ยังไม่ทั่วถึงและกระทำในเวลากระชั้นชิด การให้ความร่วมมือของผู้ปกครองบางกลุ่มยังไม่เห็นความสำคัญของการให้ความร่วมมือ ผู้ปกครองขาดการตระหนัก

ร่วมกัน ทั้งนี้อาจเป็นเพราะ การดำเนินงานการสร้างความสัมพันธ์กับชุมชนโรงเรียนไม่ประสบผลสำเร็จ ครู และบุคลากรของโรงเรียน มีงานที่รับผิดชอบ คือ งานด้านการจัดการเรียนการสอนเป็นหลักจึงให้ความร่วมมือได้ไม่เต็มที่ ไม่ต่อเนื่อง และวัสดุอุปกรณ์ ไม่พร้อม ที่จะให้บริการแก่ชุมชน ขาดงบประมาณในการสนับสนุนการบริการชุมชน การขอความร่วมมือ จากชุมชนบางกลุ่มยังไม่เห็นความสำคัญต่อการร่วมกิจกรรมกับบุคลากรของตนเอง ประกอบกับในชุมชนบ้านเหล่าหมีเป็นชุมชนที่มีขนาดใหญ่ ทั่วครอบครัวมีการประกอบอาชีพทางด้านเกษตรกรรมเป็นส่วนมาก ผู้ปกครองนักเรียนจึงไม่มีเวลาในการดูแลบุตรหลานทั้งในด้านการเรียนและในเรื่องการแก้ปัญหาพฤติกรรม ส่วนมากจะมอบให้เป็นหน้าที่ของครูประจำชั้นรับผิดชอบ ซึ่งสอดคล้องกับงานวิจัยของ อรทัย กระพันธ์ (2554) ศึกษาการพัฒนาการดำเนินงานความสัมพันธ์ระหว่างโรงเรียนกับชุมชนโรงเรียนเทศบาล 3 (ปรางค์ภูวิทยาการ) อำเภอเมือง จังหวัดชัยภูมิ การจัดการศึกษาระดับการศึกษาขั้นพื้นฐาน มีความจำเป็นต้องระดมทรัพยากร และการลงทุนเพื่อจัดการศึกษา จากผู้ปกครอง ชุมชน หน่วยงาน ตลอดจนองค์กรต่าง ๆ มาช่วยจัดการศึกษา ปัญหาการพัฒนา การดำเนินงาน ความสัมพันธ์ระหว่างโรงเรียนกับชุมชน การดำเนินงาน พบว่า โรงเรียนขาดกิจกรรมการประชาสัมพันธ์ที่ดีที่จะ สร้างความเข้าใจกับชุมชน ทำให้ขาดการประสานสัมพันธ์ที่ดี ที่จะสร้างความเข้าใจอันดีต่อกัน เพื่อให้ชุมชนเข้ามามีส่วนร่วมในการ จัดการศึกษา การศึกษาค้นคว้าครั้งนี้ มีความมุ่งหมายเพื่อพัฒนาการดำเนินงานความสัมพันธ์ระหว่างโรงเรียนกับชุมชนโรงเรียน เทศบาล 3 (ปรางค์ภูวิทยาการ) อำเภอเมือง จังหวัดชัยภูมิให้มีความเข้าใจอันดีต่อกัน เกิดความร่วมมือ และความสัมพันธ์ที่ดี ระหว่างโรงเรียนกับชุมชนการศึกษาโดยใช้รูปแบบการวิจัยเชิงปฏิบัติการ (Action Research) 2 วงรอบ แต่ละวงรอบประกอบด้วย การวางแผน (Planning) การปฏิบัติ (Action) การสังเกต (Observation) และการสะท้อนผล (Reflection) เพื่อปรับปรุงพัฒนา งานตามกรอบการประเมินมาตรฐานการศึกษาเพื่อประเมินคุณภาพภายนอก ในระดับการศึกษาขั้นพื้นฐาน ฉบับปรับปรุง 2547 ของสำนักงานรับรองมาตรฐานและประเมินคุณภาพการศึกษา (สมศ.) ในมาตรฐานที่ 14 (2) สถานศึกษามีกิจกรรมที่ส่งเสริม ความสัมพันธ์และความร่วมมือกับชุมชนในการพัฒนาการศึกษา มีประเด็นการศึกษา 6 ด้าน ประกอบด้วย 2 กลยุทธ์ คือ กลยุทธ์ เปิดใจสร้างสัมพันธ์ และกลยุทธ์เสริมกำลังมีส่วนร่วม โดยกลุ่มผู้ร่วมศึกษาค้นคว้า จำนวน 13 คน และให้ข้อมูลจำนวน 16 คน ซึ่งได้มาโดยความสมัครใจ เครื่องมือที่ใช้เก็บรวบรวมข้อมูล ได้แก่ แบบสังเกต แบบสัมภาษณ์ แบบสอบถามการตรวจสอบข้อมูล ใช้เทคนิคการตรวจสอบข้อมูลแบบสามเส้า และนำเสนอผลการศึกษาค้นคว้าเชิงพรรณนา

2. แนวทางการพัฒนาการบริหารงานสร้างความสัมพันธ์ระหว่างโรงเรียนกับชุมชนของโรงเรียนดงพญาสงเคราะห์ สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษากาฬสินธุ์ เขต 1 ใช้แนวทางการพัฒนา 4 แนวทาง ประกอบด้วย 1) การประชุม ปฏิบัติการอย่างมีส่วนร่วม 2) การสร้างทีมงาน 3) การศึกษาดูงาน 4) การนิเทศแบบร่วมพัฒนา ใช้แนวทางการพัฒนาโดยการ ใช้การนิเทศแบบให้คำชี้แนะติดตามการดำเนินการและการเข้าร่วมกิจกรรม ซึ่งการช่วยเหลือจากชุมชนเป็นกิจกรรมที่สามารถ พัฒนาการดำเนินงานความสัมพันธ์กับชุมชนได้จริง สอดคล้องกับงานวิจัยของ จินตนา กองพิมพ์ (2553) ศึกษาการพัฒนาการ ดำเนินงานสร้างความสัมพันธ์ระหว่างโรงเรียนกับชุมชน โรงเรียนบ้านหนาด “คุรุราษฎร์อุทิศ” อำเภอเมือง จังหวัดหนองคาย การศึกษาค้นคว้าครั้งนี้ มีความมุ่งหมายเพื่อพัฒนาการดำเนินงานสร้างความสัมพันธ์ระหว่างโรงเรียนกับชุมชน โรงเรียนบ้านหนาด “คุรุราษฎร์อุทิศ” อำเภอเมือง จังหวัดหนองคาย การดำเนินการพัฒนาใช้หลักการวิจัยปฏิบัติการ (Action Research) ดำเนินการ 2 วงรอบ แต่ละวงรอบประกอบด้วย 4 ขั้นตอน คือ การวางแผน (Planning) การปฏิบัติ (Action) การสังเกต (Observation) และการสะท้อนผล (Reflection) กลยุทธ์ที่ใช้ในการพัฒนา คือ การประชุมระดมความคิดและการนิเทศภายใน กลุ่มผู้ร่วมศึกษาค้นคว้า จำนวน 5 คน ได้แก่ ผู้ศึกษาค้นคว้า จำนวน 5 คน ได้แก่ ผู้ศึกษาค้นคว้า ผู้บริหารสถานศึกษา ครูผู้สอนที่มีความสนใจ จำนวน 3 คน กลุ่มผู้ให้ข้อมูล จำนวน 27 คน ได้แก่ ตัวแทนผู้ปกครอง จำนวน 10 คน ตัวแทนนักเรียน จำนวน 10 คน คณะกรรมการ สถานศึกษา จำนวน 5 คน และผู้ใหญ่บ้านในชุมชน จำนวน 2 คน เครื่องมือที่ใช้ในการเก็บรวบรวมข้อมูล ได้แก่ แบบสังเกต แบบสัมภาษณ์และแบบบันทึกการประชุมการตรวจสอบข้อมูลใช้เทคนิคการตรวจสอบข้อมูลแบบสามเส้า (Triangulation Technique) และเสนอผลการศึกษาค้นคว้าโดยการพรรณนา ผลการศึกษาค้นคว้าพบว่า ผลการศึกษาการพัฒนาการดำเนินงาน สร้างความสัมพันธ์ระหว่างโรงเรียนกับชุมชน ในวงรอบที่ 1 โดยใช้กลยุทธ์การประชุมระดมความคิดและการนิเทศภายใน ซึ่งประกอบด้วยกิจกรรมประชาสัมพันธ์ กิจกรรมการประชุมประจำเดือนของหมู่บ้าน กิจกรรมกีฬาสามัคคีบ้าน โรงเรียน กิจกรรมเยี่ยมบ้านนักเรียนทำให้ชุมชนมีความพึงพอใจและให้ความร่วมมือในการจัดกิจกรรมต่าง ๆ ดังกล่าวเป็นอย่างดี เห็นความ สำคัญของการทำกิจกรรมของโรงเรียนมากยิ่งขึ้นส่งผลให้ความสัมพันธ์ระหว่างโรงเรียนกับชุมชนเปลี่ยนไปในทางที่ดี แต่ยังมี

บางกิจกรรมที่ยังต้องดำเนินการให้เป็นรูปธรรมมากยิ่งขึ้นจึงดำเนินการพัฒนาในวงรอบที่ 2 โดยใช้กลยุทธ์ การประชุมระดมความคิดและการนิเทศภายใน โดยใช้กิจกรรมประชาสัมพันธ์ กิจกรรมทำบุญตักบาตรวันพระและบำเพ็ญประโยชน์ กิจกรรมเข้าร่วมกิจกรรมประเพณีท้องถิ่น ทำให้โรงเรียนกับชุมชนมีความสัมพันธ์ที่ดีต่อกันชุมชนเข้าใจในการกิจของโรงเรียน โรงเรียนเข้าไปร่วมกิจกรรมและพัฒนาชุมชนมากขึ้น มีบรรยากาศการช่วยเหลือกิจกรรมซึ่งกันและกันจนก่อให้เกิดความเข้าใจอันดีต่อกันระหว่างโรงเรียนกับชุมชนในการที่จะร่วมมือในการพัฒนาโรงเรียนจนเป็นจุดสำคัญในการทำให้ความสัมพันธ์ระหว่างโรงเรียนกับชุมชนเปลี่ยนไปในแนวทางที่ดีขึ้น ชุมชน นักเรียน ครู ผู้ปกครอง คณะกรรมการสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน มีความพอใจและเต็มใจให้การสนับสนุนการดำเนินกิจกรรมให้บรรลุตามวัตถุประสงค์ โดยสรุป การพัฒนาการดำเนินงานสร้างความสัมพันธ์ระหว่างโรงเรียนกับชุมชน โรงเรียนบ้านหนอง “คุรุราษฎร์อุทิศ” อำเภอเมือง จังหวัดหนองคายโดยใช้กลยุทธ์การประชุมระดมความคิดและการนิเทศภายใน ทำให้ความสัมพันธ์ระหว่างโรงเรียนกับชุมชนดีขึ้น จึงควรส่งเสริมสนับสนุนกลยุทธ์ดังกล่าวไปประยุกต์ใช้กับโรงเรียนอื่น ๆ ต่อไป

3. ผลการพัฒนาการบริหารงานสร้างความสัมพันธ์ระหว่างโรงเรียนกับชุมชนของโรงเรียนดงพญาสงเคราะห์ สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษากาฬสินธุ์ เขต 1 หลังการพัฒนา มีการดำเนินงานสร้างความสัมพันธ์ระหว่างโรงเรียนกับชุมชนด้านต่าง ๆ ประกอบด้วย การเสริมสร้างความสัมพันธ์กับชุมชนและหน่วยงานอื่น ๆ การประชาสัมพันธ์ การบริการชุมชน บทบาทของคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน การช่วยเหลือจากชุมชนทำให้ความสัมพันธ์ระหว่างโรงเรียนกับชุมชนดีขึ้นมาก มีความเข้าใจอันดีต่อกัน มีการพึ่งพาอาศัยกันและพร้อมที่จะช่วยเหลือการดำเนินงานของโรงเรียนทุกอย่าง เกิดการพัฒนาอย่างยั่งยืน ทั้งนี้อาจเป็นเพราะโรงเรียนดงพญาสงเคราะห์ มีความสัมพันธ์อันดีกับชุมชน และหน่วยงาน หรือองค์กรอื่น ๆ เป็นอย่างดี ที่เป็นเช่นนี้อาจเนื่องมาจากโรงเรียนได้มีการเลือกและปรับปรุงกิจกรรม ให้เหมาะสม ประกอบกับโรงเรียนได้มีการประชาสัมพันธ์เสียงตามสาย และประชาสัมพันธ์ผ่านนักเรียนทำให้ผู้ปกครองมองเห็นความสำคัญและให้ความร่วมมือมากยิ่งขึ้น นอกจากนี้ยังเป็นช่วงเวลาที่ชุมชน ผู้ปกครอง นักเรียนว่างจากการประกอบอาชีพ นอกจากนี้ยังสอดคล้องกับผลการวิจัยของ วิภา คนหาญ (2559) ศึกษาการพัฒนาการดำเนินงานความสัมพันธ์กับชุมชนโรงเรียนบ้านเหล่าหมี สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาอุดรธานี ผลการวิจัยพบว่า 1. ผลการศึกษาสภาพและปัญหาเกี่ยวกับการดำเนินงานความสัมพันธ์กับชุมชนโรงเรียนบ้านเหล่าหมี ด้านสภาพ พบว่า โรงเรียนมีการดำเนินงานแต่ขาดการวางแผนปฏิบัติงานการสร้างสัมพันธ์กับชุมชนการแต่งตั้งคณะกรรมการมอบหมายการปฏิบัติงานร่วมกันกับชุมชนในการให้และรับบริการกับชุมชน ในกิจกรรมของชุมชนบุคลากรมีการปฏิบัติงานแต่ขาดความรู้ความเข้าใจในการดำเนินงานอย่างเป็นระบบ มีการเข้าร่วมกิจกรรมต่าง ๆ ร่วมกันแต่ไม่ต่อเนื่อง ด้านปัญหา ขาดความรู้ความเข้าใจในการดำเนินงานความสัมพันธ์กับชุมชน ความไม่พร้อมของวัสดุอุปกรณ์ที่จะให้บริการแก่ชุมชน ขาดงบประมาณในการสนับสนุนการให้บริการชุมชน ขาดการประชาสัมพันธ์ และขาดการนิเทศติดตามผลการดำเนินงานอย่างต่อเนื่อง และชุมชนยังไม่เข้าใจในการให้ความร่วมมือในการแก้ปัญหาต่าง ๆ ของนักเรียนร่วมกัน 2. แนวทางการพัฒนาการดำเนินงานความสัมพันธ์กับชุมชน โรงเรียนบ้านเหล่าหมี จำนวน 2 วงรอบ ใช้แนวทางการพัฒนา 3 แนวทาง ประกอบด้วย 1) การประชุมเชิงปฏิบัติการ 2) การศึกษาดูงาน 3) การพัฒนาการดำเนินงานความสัมพันธ์กับชุมชนใช้แนวทางการพัฒนาโดยใช้การนิเทศแบบให้คำชี้แนะติดตามการดำเนินการและการเข้าร่วมกิจกรรม 3. ผลการพัฒนาดำเนินงานความสัมพันธ์กับชุมชนโรงเรียนบ้านเหล่าหมี 6 งาน ประกอบด้วย 1) งานสถานศึกษาให้ความช่วยเหลือหรือบริการชุมชน 2) งานสถานศึกษาขอความร่วมมือจากชุมชน 3) งานการเชิญผู้ปกครองและประชาชนในชุมชนมาประชุม 4) งานการออกเยี่ยมผู้ปกครอง และผู้เรียนตามบ้าน 5) งานการมีปฏิสัมพันธ์ที่ดีกับชุมชนและหน่วยงานอื่น และ 6) งานการประชาสัมพันธ์สถานศึกษา ซึ่งสามารถสรุปผลได้ดังนี้ ผู้วิจัยและผู้ร่วมวิจัยที่ได้รับการพัฒนามีผลการประเมินความพึงพอใจต่อการประชุมเชิงปฏิบัติการ โดยภาพรวมอยู่ในระดับมากที่สุด ผลการศึกษาดูงานโรงเรียนต้นแบบอยู่ในระดับมากที่สุด ผลจากการพัฒนาผู้ร่วมวิจัยและผู้ให้ข้อมูลในการพัฒนาการดำเนินงาน ในวงรอบที่ 1 ผู้ร่วมวิจัยและผู้ให้ข้อมูล มีคุณภาพอยู่ในระดับมาก และผลการพัฒนาในวงรอบที่ 2 พบว่า มีคุณภาพอยู่ในระดับมากที่สุด และมีร้อยละความก้าวหน้าเท่ากับ 44.05 ได้แนวทางการพัฒนาการดำเนินงานความสัมพันธ์กับชุมชน ที่ทำให้โรงเรียนกับชุมชนมีส่วนร่วมมากขึ้น

4. ความพึงพอใจของผู้ร่วมวิจัยและผู้ให้ข้อมูล โดยการประเมินหลังการพัฒนาการบริหารงานความสัมพันธ์ระหว่างโรงเรียนกับชุมชนของโรงเรียนดงพญาสงเคราะห์ โดยรวมอยู่ในระดับมาก เมื่อพิจารณารายด้าน พบว่า ทุกด้านมีค่าเฉลี่ยอยู่ใน

ระดับมาก โดยเรียงลำดับค่าเฉลี่ยจากมากไปหาน้อย คือ ด้านการประชาสัมพันธ์ รองลงมาคือ ด้านการเสริมสร้างความสัมพันธ์กับชุมชนและหน่วยงานอื่น ๆ ด้านการช่วยเหลือจากชุมชน ด้านบทบาทของคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน และด้านการบริการชุมชน ตามลำดับ ทั้งนี้อาจเป็นเพราะการพัฒนาการบริหารงานความสัมพันธ์ระหว่างโรงเรียนกับชุมชนของโรงเรียนดงพญาสงครามที่มีกิจกรรมและสื่อที่น่าสนใจสร้างความสนใจและสื่อความหมายได้อย่างชัดเจน มีความเป็นรูปธรรม นอกจากนี้ผู้ร่วมวิจัยยังมีโอกาสได้ลงมือปฏิบัติด้วยตนเองจนเกิดความรู้ความชำนาญ มีการประสานสัมพันธ์กันและสามารถนำไปปรับใช้จริง และผู้นิเทศได้ชี้แนะเป็นกัลยาณมิตรกับผู้รับการนิเทศ ทำให้ผู้ร่วมวิจัยและผู้ให้ข้อมูลเห็นความสำคัญ และให้ความร่วมมือเป็นอย่างดีในการพัฒนาการดำเนินงานความสัมพันธ์กับชุมชนเพิ่มมากขึ้น สอดคล้องกับงานวิจัยของ วิภา คนหาญ (2559) ศึกษาการพัฒนาการดำเนินงานความสัมพันธ์กับชุมชนโรงเรียนบ้านเหล่าหมี่ สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาสุรินทร์ ผลการวิจัยพบว่า ผู้วิจัยและผู้ร่วมวิจัยที่ได้รับการพัฒนามีผลการประเมินความพึงพอใจต่อการประชุมเชิงปฏิบัติการ โดยภาพรวมอยู่ในระดับมากที่สุด ผลการศึกษาคุณภาพโรงเรียนต้นแบบอยู่ในระดับมากที่สุด ผลจากการพัฒนาผู้ร่วมวิจัยและผู้ให้ข้อมูลในการพัฒนาการดำเนินงาน ในวงจรที่ 1 ผู้ร่วมวิจัยและผู้ให้ข้อมูลมีคุณภาพอยู่ในระดับมาก และผลการพัฒนาในวงจรที่ 2 พบว่ามีคุณภาพอยู่ในระดับมากที่สุด และมีร้อยละความก้าวหน้าเท่ากับ 44.05 ได้แนวทางการพัฒนาการดำเนินงานความสัมพันธ์กับชุมชน ที่ทำให้โรงเรียนกับชุมชนมีส่วนร่วมมากขึ้น

ข้อเสนอแนะ

ข้อเสนอแนะในการนำผลการวิจัยไปใช้

1. ผู้บริหาร ควรสนับสนุนการดำเนินงานความสัมพันธ์กับชุมชนโดยยึดหลักการมีส่วนร่วมของทุกฝ่ายส่งเสริมให้ครูและนักเรียนได้มีโอกาสในการเข้าร่วมการจัดกิจกรรมร่วมกับชุมชนอย่างเป็นระบบและต่อเนื่อง มีการประสานสัมพันธ์ สอดคล้องกับความต้องการของชุมชนและท้องถิ่น
2. สถานศึกษาควรกำหนดนโยบายและแนวทางในการให้บริการชุมชนและการประชาสัมพันธ์โรงเรียน โดยให้มีบทบาทหน้าที่รับผิดชอบแบบมีส่วนร่วมต่อชุมชนและหน่วยงานอื่นอย่างชัดเจน พัฒนาความรู้ความเข้าใจให้ทุกคนเกิดความตระหนักต่อการรับผิดชอบต่อความสัมพันธ์กับชุมชน
3. การนิเทศติดตามผลควรใช้วิธีการนิเทศที่หลากหลาย เช่น การนิเทศแบบเพื่อนช่วยเพื่อน และเป็นกัลยาณมิตรอย่างเป็นระบบและต่อเนื่อง เพื่อให้เกิดการพัฒนาการดำเนินงานความสัมพันธ์กับชุมชนให้มีประสิทธิภาพมากขึ้น

ข้อเสนอแนะสำหรับการทำวิจัยครั้งต่อไป

1. ควรมีการพัฒนาการดำเนินงานความสัมพันธ์กับชุมชนของโรงเรียนอื่น ๆ ในสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาสุรินทร์ เขต 1 เพื่อให้ได้ข้อสรุปยิ่ง ๆ ขึ้น
2. ควรมีการพัฒนาแบบการบริหารการสร้างสัมพันธ์กับชุมชนในสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาสุรินทร์ เขต 1
3. ควรศึกษาเรื่องปัจจัยหรือองค์ประกอบของการสร้างความสัมพันธ์กับชุมชนที่สอดคล้องกับบริบทของชุมชน

เอกสารอ้างอิง

- จินตนา กองพิมพ์. (2553). *การพัฒนาการดำเนินงานสร้างความสัมพันธ์ระหว่างโรงเรียนกับชุมชนโรงเรียนบ้านหนอง*
“คุรุราษฎร์อุทิศ” อำเภอเมือง จังหวัดหนองคาย [วิทยานิพนธ์ปริญญาโท]. มหาวิทยาลัยมหาสารคาม.
- โรงเรียนดงพญาสงคราม. (2565). *รายงานการพัฒนาคุณภาพการศึกษาประจำปี 2564 โรงเรียนดงพญาสงคราม*
สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาสุรินทร์ เขต 1. สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาสุรินทร์ เขต 1
- วิภา คนหาญ. (2559). *การพัฒนาการดำเนินงานความสัมพันธ์กับชุมชนโรงเรียนบ้านเหล่าหมี่ สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่*
การศึกษาประถมศึกษาสุรินทร์ เขต 1 [วิทยานิพนธ์ปริญญาโท]. มหาวิทยาลัยราชภัฏสุรินทร์.
- https://gsmis.snru.ac.th/e-thesis/thesis_detail?r=56421229140

สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน. (2562). คู่มือปฏิบัติงานคณะกรรมการสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน.

โรงพิมพ์การศาสนา.

สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน. (2559). การบริหารโรงเรียนตามแนวทางการปฏิรูปการศึกษา. โรงพิมพ์
คุรุสภาลาดพร้าว.

สำนักงานเลขาธิการสภาการศึกษา. (2563). การมีส่วนร่วมในการจัดการศึกษาของภาคประชาสังคม / ผู้มีส่วนได้ส่วนเสีย
ตามร่างพระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ. สำนักงานเลขาธิการสภาการศึกษา.

สำนักงานเลขาธิการสภาการศึกษา. (2562). แผนการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ. 2560-2579. พรักหวานกราฟฟิค.

อรทัย กระพั่นนอก (2554). การพัฒนาการดำเนินงานความสัมพันธ์ระหว่างโรงเรียนกับชุมชนโรงเรียนเทศบาล 3
(ปรารักษ์วิทยาคาร) อำเภอเมือง จังหวัดชัยภูมิ [วิทยานิพนธ์ปริญญาโท]. มหาวิทยาลัยมหาสารคาม.